

Hrvatski glazbeni zavod u suradnji s
Društvom hrvatskih književnih prevodilaca

Četvrti Zagrebački prevodilački susret,
25. listopada u 16 sati

PJEVI PREPJEVI

Prevođenje uglazbljene poezije

Iako se odnedavno i u našoj javnosti sve više govori (a katkada i štogod napiše) o važnosti prevodilaštva kao svojevrsnog posredništva u kulturi (80% svega što čitamo kao književnost književni su prijevodi!), o tom se vidu stvaralaštva u kulturi još uvijek vrlo malo zna. Imajući na umu tu mučnu činjenicu, Društvo hrvatskih književnih prevodilaca pokrenulo je 2001. godine *Zagrebački prevodilački susret*.

Riječ je o bijenalnoj (nerijetko i međunarodnoj) manifestaciji koja tematskim fokusiranjem na različite aspekte književnog prevođenja nastoji senzibilizirati kulturnu javnost za ovu kompleksnu problematiku. Da sve što se tom prilikom formulira ne bi palo u zaborav, nakon svakog ovakvog skupa izlazi zbornik prezentiranih radova, pa se tako ovim nastojanjima zajamčuje kontinuitet teorijskog promišljanja što se u tom slučaju čvrsto temelji na suvremenoj književno-prevodilačkoj praksi.

Ovogodišnji četvrti po redu Zagrebački prevodilački susret koncepcijski se ponešto razlikuje od prethodnih. Premda tematski fokusiran na prevođenje uglazbljene poezije, neće se usko ograničiti samo na promišljanje prevođenja (prepjevanja) pjevanog teksta u stihu, nego će se detaljno pozabaviti uglazbljenom riječju kao takvom, pa će uz razmišljanje o stvaranju, prevođenju i glazbeno-scenskom izvođenju libreta zaviriti i u pjesničku radionicu iz koje izlaze tekstovi koji se uglazbljuju. Bit će riječi i o raznim aspektima uzajamnosti i prijepora između pjeva i prepjeva, govorit će se o prepjevanju šansona i kancona, a da sve ne bi ostalo na suhoparnom teoretiziranju, u živoj ćemo izvedbi čuti i nekoliko odabranih pjesničko-glazbenih primjera. Time ovaj skup, polazeći od intermedijalnosti prevodilačkog čina o čemu je svojedobno pisao Roman Jakobson, izlazi iz užih okvira književnog prevodilaštva i prerasta u slojevit interdisciplinarni diskurs.

Na skupu će se kao referenti i/ili sudionici u diskusiji među ostalima pojaviti Zvonimir Mrkonjić, Nedjeljko Fabrio, Tahir Mujičić, Jakša Fiamengo, Iva Grgić, Andy Jelčić, Katja Radoš Perković, Marcel Bačić i Sead Muhamedagić.

Svjesni smo činjenice da će mnoga zanimljiva pitanja ovom prilikom biti tek samo dotaknuta, ali nas ipak veseli spoznaja da se i o ovoj tematici kod nas počne sustavnije razmišljati.

Sead Muhamedagić

Hrvatski glazbeni zavod u suradnji s
Goethe institutom Zagreb

TRIO ATOS, Njemačka

Annette von Hehn, violina
Stefan Heinemeyer, violončelo
Thomas Hoppe, klavir

Ponedjeljak, 15. listopada 2007.
u 20 sati

Franz Schubert: Sonatni stavak u B-duru za klavirski trio, D.28

Mauricio Kagel: Klavirski trio br. 2 u jednom stavku, (2001)

Franz Schubert: Adagio («Notturmo») u Es-duru, D.897

Jörg Widmann: Passacaglia za klavirski trio (2000-2006)

Komorna glazba više je od puke oznake za djela pisana za male sastave. Nije posrijedi ni glazbena vrsta, budući da komorni sastavi prema akustičkim mogućnostima mogu biti vrlo različiti; gudački kvartet, klavirski kvintet i djela za mali puhački sastav podliježu stoga sasvim različitim kompozicijskim pravilima i oslanjaju se na različit kanon djela. Komorna je glazba ime dobila po svojem socijalnom statusu, po mjestu gdje se pojavljuje. Uvijek su ta mjesta podalje od reprezentativnih: svjetovni prostor kneževske sobe, kao prostor emancipacije od crkve, kasnije salon ili glazbenička udruga, kao prostori drukčiji od javnih koncertnih dvorana i opernih kuća, s njihovim kultom virtuozu i opulentnom ponudom za osjetila. Ali sve te historijske forme upućuju na istu ideju: u malenom se zvuku komorne glazbe čuje odbijanje osjetilnosti u ime nečega za što se drži da je prava, puna stvarnost.

Ideja je komorne glazbe teološka. Jer zvučnost je ono *niže*, što komorna glazba potiskuje nauštrb onoga *višeg*, što po sebi nije čujno, ali je zalag da će čujnost biti primjereno artikulirana: strukture. Ona je *vidljiva* u notnom zapisu, valja joj pristupiti čitanjem. Primjereno oblikovati zvučnost znači prije svega stvoriti djelo koje će biti što je manje moguće ovostrano, ne prepuštajući se zavodljivosti samih zvučnih pojava. Stoga se odlikovanim djelima komorne glazbe smatraju ona u kojima je struktura postigla najviši stupanj neovisnosti o zvučnoj materijalnosti, djela koja se odvijaju kao u jednom dahu, zahvaljujući tome što su građena razvijanjem ishodišne građe, dakle onako kao što se razvijaju

živi organizmi, iz jedne stanice, genetskog materijala koji u potpunosti programira ono što će se dogoditi. Ali upravo se u tome ogleda i paradoks komorne glazbe, jer se ta glazba u bijegu od ovostranosti uvijek mora odvijati u zvučnom mediju, u suprotnome bi previše uzletjela u sferu »duha« i tako završila s onu stranu kraja umjetnosti.

Sve dok živi u uvjerenju da je njezino odbijanje osjetilnosti moguće opravdati nekom budućom nadoknadom, komorna glazba može opstati bez potresa. Njezina dvostrukost je zaboravljena. Upravo na tome zaboravu počiva i njezina stabilnost. No, ako se u stanovitom trenutku ocijeni kako se nadoknada izjalovila, jer su se pokazale konsekvence odbijanja ovog svijeta u ime nekog drugog, nastupa kriza. Kako je navlastita ideji komorne glazbe, kriza je uvijek moguća. Kao što je uvijek moguće praviti se da je nema. Schubertova komorna glazba nije ništa manje svjesna krize od kasnih Beethovenovih djela, no simptomi kojima je pokazuje su drukčiji. Dok će Beethoven ustrajavati na tome da struktura treba okupiti djelo, i pritom ogoliti njezin neuspjeh, Schubert će nerijetko pokušati ograničiti djelovanje strukture same. Robert Schumann smatrao je da taj postupak potječe iz njegova specifičnog odnosa prema izvorima zvuka: Schubert ne komponira muziku na papiru, prema pravilima, već pušta instrumentu da odzvuči po svome, to je otprilike njegov argument. Zatvaranjem periodičkih cjelina Schubert onemogućuje razvijanje, strukturnu samodovoljnost, jer se takve teme mogu samo ponavljati i eventualno drukčije obojiti. Dok su u mladenačkom **Sonatnom stavku u B-duru** za klavirski trio, D. 28, djelu što ga je petnaestogodišnji Schubert pisao pod Salierijevim nadzorom, uloge podijeljene tako kao da krize nema, u Adagiu u Es-duru, D. 897 (nastalome 1827, no objavljenome tek 1846. pod promotivnim podnaslovom »Notturmo«) već je zbog karaktera polaganog stavka oslabljen dojam razvoja. Umjesto toga, djelo izlaže samu zvučnost, poput kakve studije koloriranja. Riječ je o jednostavnoj zamjeni mjesta: dva gudačka instrumenta na početku nastupaju paralelno, u stanovitoj protuteži klavirskim rastavljenim akordima. Njihov će se motiv na kraju naći u klaviru, a rastavljenim akordima pridružiti će se njihov pizzicato.

Schubert daje uočiti krizu komorne glazbe tako što naglašava samostalnost njezina zvukovnog aspekta, potiskujući u drugi plan želju za samodostatnošću strukture. U dvadesetom je stoljeću komorna glazba bila poprište obnovljenih nada da će struktura izbaviti glazbu iz sveopće vulgarnosti, a glazba pak da će iskupiti sve drugo. Bečka škola s jedne i Stravinski s druge strane komornom su se mediju obraćali upravo u momentima kada je njihova glazba postizala najveću strukturnu gustoću (u Stravinskog se to dogodilo dva puta: nakon Prvog svjetskog rata, te sredinom pedesetih godina). Slične su se nade iskazale krajem sedamdesetih, nakon vala terorističkih napada što su tih godina potresali europske zemlje. Skladatelji poput Nona i Lachenmanna s jedne, te Feldmana i Cagea s druge strane, a da se i ne govori o mlađima poput Rihma, počeli su opsesivno pisati glazbu za tradicionalne komorne sastave, glazbu tihog i plemenitog zvuka, različitog od bombastičnih projekata iz šezdesetih godina, koji su često uključivali mnoštvo medija, te u kojima je električno pojačanje zvuka imalo važnu ulogu. Suvremena je ozbiljna glazba od kraja sedamdesetih godina naovamo postala komorna, tiha, nerijetko na granici čujnosti. I njezine su teme i geste ponovno »uzvišene«, kao što je to bilo i u klasičnom razdoblju, u Beethovena. Od triju klavirskih trija što ih je do sada napisao Mauricio Kagel osobito je **Drugi**, dovršen na dan terorističkog napada na *Twin Towers* (koji je ujedno i rođendan filozofa katastrofe, Adorna), vezan za Beethovena, za ono što predstavlja njegova glazba, napose ona pisana za isti sastav. Kagelova gesta, kao i toliko puta u njegovim drugim djelima, koja se bave ulogama što ih kanonizirani veliki skladatelji poput Bacha i Beethovena imaju u našoj kulturi, nije jednostavna kritika, kao što nije rezultat ni kulturpesimističkog ressentimenta prema elektrificiranoj kulturi. Razračunavajući se s Beethovenom, Kagel dobiva mogućnost pokazati skrivene strane onoga što je kanonizirano, u što su bile upisane tolike nade, koje se nisu ostvarile, ili je čak glazba bila ta koja nam je onemogućila vjerovanje u njih. Poput Kagelova **Drugog trija**, i **Passacaglia** Jörga Widmanna, skladatelja mlađe generacije (rođen 1973), oslanja se na »klasike«, no njegov je odnos prema njima drukčiji. Widmann nije zaokupljen izjalovljenim nadama što su navlastite ideji komorne glazbe, već kanoniziranim predmetima iz povijesti pristupa gotovo naivno, uzimajući iz njih ponešto, kako bi načinio vlastitu passacagliu. Pa će se tako dosjetiti da su se na Bacha ugledali i tako različiti skladatelji dvadesetog stoljeća kao što su Šostakovič i Webern. No, ta naivnost ne mora značiti puko skretanje pogleda s krize komorne glazbe. Jer ako je svako komorno djelo obilježeno njome, to će biti slučaj i s onim djelom koje se, poput Widmannove Passacaglie, tako striktno pridržava strukturnih kriterija. Kao što, s druge strane, Kagelova distanca nikada ne može postići da se njegovo djelo posve oslobodi vezanosti za zvukovnost, za glazbu. U suprotnome bi ono previše uzletjelo u sferu »duha« i tako završilo s onu stranu kraja umjetnosti. Ako je Widmann naivan, i tako nehotice postigne uvid u samu stvar, Kagel je u svojoj mudrosti izložen pigibelji da ispadne naivan.

NAJAVLJUJEMO

Predstavljanje knjiga u izdanju Hrvatskog društva glazbenih teoretičara

u srijedu, 17. listopada u 12 sati

Tihomir Petrović: *Osnove teorije glazbe*

Ludwig Prautzsch: *Ovime stupam pred Prijestolje tvoje.*

Figure i simboli u posljednjim djelima Johanna Sebastiana Bacha

U knjizi *Osnove teorije glazbe* materija je obrađena jednostavno, jasno, pregledno, sažeto i suvremeno. Uspješno i pouzdano tumačenje fenomena, termina i pojmova potkrijepljeno je brojnim notnim primjerima, grafikonima, shemama, tabelama, modelima, slikama i faksimilima. Ono što podiže razinu pozornosti na početku svakog poglavlja su, uz kratka, jezgrovita objašnjenja, zanimljivi podaci u vidu kratkih povjesnica ili korelacija.

Ovime stupam pred Prijestolje tvoje. Figure i simboli u posljednjim djelima Johanna Sebastiana Bacha knjiga je njemačkoga glazbenika Ludwiga Prautzscha (1926). Autor u njoj otkriva sustav prema kojemu se raspoznaje neglazbeni sadržaj i značenje Bachove glazbe. Prautzsch sustavno razotkriva poetiku Bachove glazbe, glazbeno-retoričke figure, simboliku tonova, brojeva i slova, načina na koji su ta slova i drugi notni znakovi napisani ili zašto uopće nisu napisani i slično. Pozivajući se na relevantne onodobne izvore i na stručnu literaturu o toj poetici, autor na stručan, koncizan i uvjerljiv način otkriva, a zatim i analitički dokazuje skrivene sadržaje i značenja Bachovih posljednjih djela, ostavljajući uvijek i čitatelju prostora za dogradnju spoznaja i nastavaka istraživanja slojevitosti Bachove glazbe, koja se sada jasno prepoznaje.

INSTRUMENTI IZ ZBIRKE HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA
NA IZLOŽBI U VARAŽDINU

Izložba pod nazivom "Glazbeni instrumenti iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt" otvorena je u Gradskom muzeju u Varaždinu, u palači Sermage, 21. rujna 2007. u sklopu svečanog otvorenja Varaždinskih baroknih večeri. Izložba ostaje otvorena do 14. listopada 2007. i može se razgledati do kraja Varaždinskih baroknih večeri od utorka do nedjelje od 10 do 18 sati, a od 2. listopada od utorka do petka od 10 do 17, subotom i nedjeljom od 10 do 13 sati. Organizatori izložbe su Varaždinske barokne večeri, Gradski muzej Varaždin i Muzej za umjetnost i obrt, a autorica koncepcije izložbe, teksta i kataloga, te postava izložbe je Nela Tarbuk, muzejska savjetnica Muzeja za umjetnost i obrt.

Od oko 70 izloženih instrumenata polovica je iz zbirke HGZ-a koji su od 1933. depozitno pohranjeni u Muzeju za umjetnost i obrt. Riječ je o glazbalima europske provenijencije koja najvećim dijelom pripadaju orkestralnom instrumentariju. HGZ-ovi instrumenti najvećim dijelom pripadaju vrijednom fondu puhačkih instrumenata, koje je HGZ-u oporučno ostavio njegov dugogodišnji predsjednik Dragutin Klobučarić (1779-1886). Najstariji među tim instrumentima prirodni je rog majstora Buchschwindlera iz 1734. godine. Bit će izložena i dvovrata gitara gitarističkog virtuoza i skladatelja Ivana Padovca, koja je svojom posebnosti već privukla pozornost posjetilaca nekoliko izložaba.

Među instrumentima iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt od velike su vrijednosti instrumenti s tipkama: fortepiano riječkog majstora Barage oko 1810. godine i tafelklavier slavnog bečkog graditelja Christopha, iz 1790 godine. Izuzetni su primjerci dviju harfa, jedna s kraja osamnaestog stoljeća, pariškog majstora Nadermana, a druga, rad bečkog majstora Brunera, s početka 19. stoljeća. Treba još istaknuti gitare nastale u ranijem i kasnijem devetnaestom stoljeću, osobito gitaru zagrebačkog majstora Franje Finka.

Ovom se izložbom, između ostalog, želi ukazati i javnost podsjetiti na dragocjeni fond instrumenata što će zasigurno potaknuti ne samo interes stručnjaka nego i ostalih koji se zanimaju za muzičku spomeničku baštinu.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD

10 000 Zagreb, Gundulićeva 6
tel. i fax. 48 30 822
KNJIŽNICA tel. 48 30 824
pon., sr. i pet. 11–14, srijeda 16–20 sati
e-mail: hgz@zg.t-com.hr
BLAGAJNA HGZ-a tel. 48 30 822
radi ponedjeljak-petak 10–12 i
19–20 sati i uvijek jedan sat prije
početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA CLXXXI (2007 / 2008)

LISTOPAD

Uredništvo:

Eva Sedak
Nada Bezić
Jana Korenić Sušec

Za izdavača:

Marcel Bačić

utorak, 2. X. u 20 sati

Art agent

ZAGREBAČKI KVARTET

J. Haydn, *Gudački kvartet br. 67 u D-duru op. 64 br. 5 "Lerchen-Quartet"*; J. Turina, *"La oracion del toreto"*; J. Sibelius, *Gudački kvartet br. 4 "Voces intimae"*, op. 56

utorak, 9. X. u 20 sati

Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika

ROG U HRVATSKOJ GLAZBI

Bank Harkay, rog; Marija Mlinar, harfa; Gudački kvartet Sebastian, Petra Gilming, klavir.

M. Miletić, B. Papandopulo, F. Lhotka, B.

Bjelinski, R. Matz, K. Baranović i A. Klobučar

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

petak, 12. X. u 20 sati

Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe

AVANGARDE

S. Y. Henkel, violina, J. Zhao, violončelo, A.

Gruber, klarinet, I. Fountain, klavir

Z. Kodály, *Duo za violinu i violončelo*; B. Bartók,

Kontrasti; O. Messiaen, *Kvartet za kraj vremena*

subota, 13. X. u 20 sati

Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe

BRAHMS I SCHUMANN

S. Y. Henkel, violina, J. Zhao, violončelo, A.

Gruber, klarinet, I. Fountain, klavir

R. Schumann, *Fantasiestücke za klarinet*

i klavir, *Pet stavaka u narodnom tonu za*

violončelo i klavir op. 102; J. Brahms: *Sonata*

za violinu i klavir u d-molu op. 108, *Trio za*

klavir, klarinet i violončelo u a-molu op. 114

nedjelja, 14. X. u 11 sati

Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe

MOZART MATINEJA

S. Y. Henkel, violina, G. Ben-Ziony, viola, J.

Zhao, violončelo, I. Fountain, klavir

W. A. Mozart, *Duo za violinu i violu u G-duru*

KV 423, *Klavirski kvartet u Es-duru, KV 493*

ponedjeljak, 15. X. u 20 sati

Goethe institut i HGZ

TRIO ATOS, Njemačka

Annette von Hehn, violina

Stefan Heinemeyer, violončelo

Thomas Hoppe, klavir

F. Schubert, *Sonatni stavak u B-duru za*

klavirski trio, D 28, *Adagio ("Notturmo") u*

Es-duru, D 897; M. Kagel, *Klavirski trio br.*

2; J. Widmann, *Passacaglia za klavirski trio*

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

srijeda, 17. X. u 12 sati

Hrvatsko društvo glazbenih teoretičara

Predstavljanje knjiga:

Tihomir Petrović: *Osnove teorije glazbe*

Ludwig Prautzsch: *Ovime stupam pred*

Prijestolje tvoje. - Figure i simboli u posljed-

njim djelima Johanna Sebastiana Bacha

ULAZ SLOBODAN

petak, 19. X. u 20 sati

Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe

SLAVENSKA NOĆ

M. Leskovar, violončelo; M. Chernyavska, klavir,

S. Milenković, violina; N. Birkhan, violina;

G. Ben-Ziony, viola; E. Cheah, violončelo; B.

Paradžik, kontrabas; S. Y. Henkel, violina

B. Papandopulo, *Rapsodija za violončelo i*

klavir; A. Dvořák, *Gudački kvintet op. 77*;

L. Janaček, *Bajka za violončelo i klavir*; B.

Smetana, *Klavirski trio u G-duru op. 15*

subota, 20. X. u 20 sati

Zagrebački međunarodni festival komorne glazbe

BEČ I. & II.

S. Milenković, violina; M. Leskovar, violončelo;

M. Chernyavska, klavir; B. Paradžik, kontrabas;

G. Adorjan, violina; G. Ben-Ziony, viola; E.

Cheah, violončelo; S. Y. Henkel, violina; N.

Birkhan, violina; H. Philips, viola

J. Haydn, *Klavirski trio u G-duru Hob 25*

("Ciganski"), L. van Beethoven, *Sonata*

za klavir i kontrabas, G. Mahler, *Klavirski*

kvartet u a-molu, A. Schönberg, *Gudački*

sektet "Preobražena noć"

utorak, 23. X. u 20 sati

Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika

Bruno Philip, klarinet; Davorka Horvat,

mezzosopran; Mario Čopor, klavir

L. Spohr, *M. Ruždjak*, *N. Milotti*,

N. Njirić, *A. Dvořák*

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

srijeda, 24. X. u 20 sati

Gudački kvartet RUCNER

4 GODIŠNJA DOBA - JESEN

Gošća: Zrinka Mikelić-Bottrill, klavir, Velika

Britanija

N. Njirić: *Contrasti accelerati za gudački*

kvartet; E. Elgar: *Klavirski kvintet, op. 84*;

J. Brahms: *Gudački kvartet u c-molu*

četvrtak, 25. X. u 16 sati

Podrumska dvorana

Hrvatski glazbeni zavod u suradnji s

Društvom hrvatskih književnih prevodilaca

Četvrti Zagrebački prevodilački susret,

Okrugli stol: *PJEVI PREPJEVI*

Prevođenje uglazbljene poezije

ULAZ SLOBODAN

petak, 26. X. u 20 sati

Hrvatski barokni ansambl

IN MODO NAPOLETANO

Dirigent: Antonio Florio, Italija

F. Provenzale, G. Veneziano

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

subota, 27. X. u 20 sati

KLAPA TERAN, Trviž

nedjelja, 28. X. u 20 sati

Virtuoso - ciklus koncerata studenata

Muzičke akademije

CHOPIN

Pijanisti: Mia Miljković, Tomislav Margeta,

Bartolomej Stanković, Manuela Šimunović,

Marija Klasan, Lucija Stanec

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

ponedjeljak, 29. X. u 20 sati

Hrvatski glazbeni zavod

U JESENSKOM RASPOLOŽENJU

DOC KVINTET uz pratnju gudača

BIG BAND HGZ-a

Dirigent: Zlatko Dvoržak

Vokalni solist: Čedo Antolić

Voditelj: Dubravko Majnarić

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 30. X. u 20 sati

Art agent

Guitarra viva

Jorge Cardoso, Argentina

Cardoso, Barrios, Nazareth, Ramirez, Areco,

Mores, Piazzolla

srijeda, 31. X. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI

ZAGREBAČKI SOLISTI I MLADI VIRTUOZI

Solisti zaklade "Musik und Jugend" iz

Liechtensteina

J. S. Bach, W. A. Mozart, L. Boccherini, B.

Papandopulo